

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/133/2018
Identifikačné číslo spisu: 1015201105
Dátum vydania rozhodnutia: 27.11.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:1015201105.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a členiek senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Aleny Adamcovej, v právnej veci žalobcu: Cromwell a. s., so sídlom v Bratislave, Lamačská č. 22, IČO: 31 353 746, právne zast.: JUDr. Pavlom Nechalom, PhD., advokátom a konateľom Nechala & Co. s. r. o., so sídlom v Bratislave, Panenská č. 23, IČO: 36 868 604, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8-10, o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovanej z 28. apríla 2015, číslo: 18780-2/2015-BA, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 05. októbra 2017, č. k. 6S/165/2015-58, t a k t o

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 05. októbra 2017, č. k. 6S/165/2015-58 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

O d ô v o d n e n i e

I.

1. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) napadnutým rozsudkom z 05. októbra 2017, č. k. 6S/165/2015-58, postupom podľa § 191 ods. 1 písm. c/ zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zrušil rozhodnutie žalovanej z 28. apríla 2015, číslo: 18780-2/2015-BA v spojení s prvostupňovým správnym rozhodnutím Sociálnej poisťovne, pobočka Bratislava z 22. septembra 2014, Číslo: 705-0205112014-GC09/2014 a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie. Napadnutým rozhodnutím žalovaná zamietla odvolanie žalobcu a potvrdila menované prvostupňové správne rozhodnutie z 22. septembra 2014, ktorým Sociálna poisťovňa, pobočka Bratislava rozhodla tak, že p. M. O., G. XX. G. XXXX, K. Z. J. M., M. K. Č.. XXXX/XX ako zamestnankyni žalobcu podľa § 4 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení účinnom od 01. januára 2013 (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) vzniklo povinné dôchodkové poistenie od 01. februára 2013.

2. Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu preskúmal v

intenciách § 4 ods. 2 písm. a/, § 227a ods. 1-3 a § 231 ods. 1 písm. b/ bod 1. zákona č. 461/2003 Z.z. a postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej v Tretej hlave Tretej časti SSP upravujúcej správnu žalobu v sociálnych veciach za primeraného použitia ustanovení o všeobecnej správnej žalobe podľa Prvej hlavy Tretej časti SSP a dospel k záveru o dôvodnosti podanej žaloby.

3. Krajský súd uviedol, že aj napriek tomu, že študent môže uzatvoriť viacero dohôd o brigádnickej práci študentov súčasne, výnimku z odvodovej povinnosti ustanovenú v § 227a ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. si môže uplatniť iba na jednu dohodu, a to najmenej na obdobie jedného kalendárneho mesiaca. Na základe takto určenej dohody o brigádnickej práci študentov nebude študent povinne dôchodkovo poistený, ak jeho mesačný príjem z tejto dohody alebo priemerný mesačný príjem (ak nebude pravidelne mesačne odmeňovaný) nepresiahne stanovenú sumu. Povinnosťou študenta uplatňujúceho si túto výnimku je predložiť zamestnávateľovi písomné oznámenie a čestné vyhlásenie, že si právo súčasne neuplatňuje v tom istom kalendárnom mesiaci u iného zamestnávateľa. Krajský súd z administratívneho spisu zistil, že pribratá účastníčka si odvodovú výnimku uplatnila v rovnakom období súčasne tak u žalobcu ako aj u iného zamestnávateľa. V období od 01. januára 2013 do 31. decembra 2013 bola evidovaná ako zamestnankyňa na základe dohody o brigádnickej práci študentov u zamestnávateľa B. I., A. A. Z. E., L. Č.. XXX/XX, T.: XX XXX XXX a u žalobcu bola evidovaná v období od 01. februára 2013 do 31. októbra 2013. Nakoľko zamestnankyňa si uplatnila právo určiť dohodu o brigádnickej práci študentov - výnimku podľa § 227a zákona č. 461/2003 Z.z. u zamestnávateľa B. I. skôr, pričom toto právo príslušný zákon umožňuje uplatniť len na jednu dohodu o brigádnickej práci študentov, vzniklo zamestnankyni žalobcu od 01. februára 2013 povinné dôchodkové poistenie.

4. Vzhľadom na takto zistené skutočnosti a okolnosti prejednávanej veci krajský súd posudzoval, či striktné dodržanie citovaných zákonných ustanovení je vzhľadom na všetky objektívne a špecifické okolnosti daného prípadu súladné s právnym štátom a či takáto rigidná a výlučne formalistická aplikácia zákona č. 461/2003 Z.z. nie je absolútne nespravodlivá a či nie je v príkrom rozpore so základnými princípmi materiálneho právneho štátu. Povinnosťou správneho súdu (v určitej miere aj správneho orgánu) je nachádzať právo a formulovať, čo je zmyslom a účelom právnych predpisov. Súd musí nielen rešpektovať právo, ale zabezpečiť, aby jeho výklad a aplikácia smerovali k spravodlivému výsledku.

5. Zároveň poukázal na to, že v prejednávanej veci sa jednalo o druhovo totožný predmet konania ako v konaní vedenom na krajskom súde pod sp. zn. 2S/150/2015 v ktorom bol vyhlásený rozsudok dňa 03. februára 2016 s tým, že napadnuté rozhodnutie žalovanej bolo zrušené podľa v tom čase platného § 250j ods. 2 písm. a/ Občianskeho súdneho poriadku a vec žalovanej vrátená na ďalšie konanie. Vo veci 2S/150/2015 sa tiež jednalo o toho istého žalobcu vo veci ktorého vykonala Sociálna poisťovňa, pobočka Bratislava kontrolu registra odvodu poistného na sociálne poistenie, v spojení s posudzovaním práva - výnimky podľa § 227a zákona č. 461/2003 Z.z., len vo vzťahu k inej zamestnankyni, ktorá si rovnako odvodovú výnimku uplatnila súčasne u žalobcu ako aj u iného zamestnávateľa (v prejednávanej veci súd preskúmava odvodovú výnimku uplatnenú v rovnakom období súčasne u žalobcu aj u iného zamestnávateľa). Predmetom súdneho prieskumu boli rovnaké námietky (že žalobca neporušil zákon, žalobca nemohol vo veci konať inak, správny orgán nesprávne právne posúdil duplicitne uplatnenú výnimku). Vzhľadom na uvedené, krajský súd aj s poukazom na § 140 SSP v celom rozsahu odkázal na právne závery uvedené rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 03. februára 2016, sp. zn. 2S/150/2015.

6. Vzhľadom na vyššie uvedené, krajský súd rozhodnutie žalovanej v spojení s prvostupňovým správnym rozhodnutím podľa § 191 ods. 1 písm. c/ SSP zrušil a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie.

7. O náhrade trov konania súd rozhodol podľa § 167 v spojení s § 175 ods. 1 SSP tak, že úspešnému žalobcovi priznal voči žalovanej právo na úplnú náhradu trov konania.

II.

8. Proti tomuto rozsudku podala žalovaná v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

9. Namietala nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom (§ 440 ods. 1 písm. g/ SSP).

10. Poukázala na to, že právo sociálneho zabezpečenia patrí do oblasti verejného práva, normy verejného práva sú kogentného charakteru, prikazujúceho charakteru, prikazujúce a zakazujúce, čo znamená, že ak to príslušná zákonná úprava neumožňuje, nie je možné sa od nej odchýliť. Z uvedeného dôvodu je žalovaná povinná striktné postupovať podľa ustanovení zákona č. 461/2003 Z.z. a nemôže hľadať také riešenie, ktoré by bolo v súlade so všeobecnou ideou spravodlivosti, respektíve s prirodzenoprávnymi princípmi. Princíp právnej istoty a spravodlivosti v práve sociálneho zabezpečenia znamená, že je potrebné zabezpečiť, aby v rozhodovaní o skutkovo zhodných alebo podobných prípadoch nevznikali neodôvodnené rozdiely. Žalovaná pri výkone sociálneho poistenia vyvíja náležitú snahu, aby takéto rozdiely nevznikali a pristupuje ku všetkým účastníkom konania rovnako. Ďalej uvádzala, že zákon č. 461/2003 Z.z. neumožňuje odstrániť jeho tvrdosť. Skutočnosť, že žalovaná nemôže svojim postupom zmierniť tvrdosť zákona a hľadať spravodlivé riešenie nemožno považovať za výklad ustanovení zákona v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky. Navyše, ustanovenia § 227a ods. 1-3 zákona č. 461/2003 Z.z. nedovoľujú dvojaký výklad s tým, že pod dvojakým výkladom rozumel krajský súd zrejme výklad gramatický na jednej strane a výklad teleologický na strane druhej. Žalovaná je však toho názoru, že jediným zmyslom a účelom použitej právnej úpravy bolo zavedenie odvodovej úľavy pre študentov pracujúcich na dohodu o brigádnickej práci študentov u jedného zamestnávateľa. Poukázala na to, že z § 227a ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. je zrejmé, že fyzická osoba, ktorá vykonáva prácu na základe dohody o brigádnickej práci študentov, je povinná určiť v jednom kalendárnom mesiaci najviac jednu dohodu o brigádnickej práci študentov, na základe ktorej bude mať postavenie zamestnanca na účely dôchodkového poistenia. Vzhľadom na to, že menovaný zákon výslovne stanovuje, že si tieto fyzické osoby pracujúce na dohodu o brigádnickej práci študentov môžu uplatniť výnimku z platenia poistného na povinné dôchodkové poistenie len u jedného zamestnávateľa a pribratá účastníčka si ju uplatnila od 01. januára 2013 u zamestnávateľa B. I., žalovaná bola povinná neakceptovať výnimku z platenia poistného na povinné dôchodkové poistenie, ktorú si duplicitne neoprávnene uplatnila u žalobcu dňa 01. februára 2013. Zákon č. 461/2003 Z.z. neumožňuje žalovanej postupovať pri rozhodovaní svojvoľne, naopak, žalovaná je prísne viazaná jednotlivými ustanoveniami zákona bez možnosti odchýliť sa od nich. Uzavrela, že tak žalovaná ako aj prvostupňový správny orgán nemohli v danom prípade postupovať inak, ale iba spôsobom, ako im to ustanovuje príslušný zákon. V prípade duplicitne (neoprávnene) uplatnenej výnimky zo strany zamestnankyne p. M. O., z platenia poistného na povinné dôchodkové poistenie u dvoch zamestnávateľov súčasne, prvostupňový správny orgán nemal inú možnosť, ako rozhodnúť o vzniku povinného dôchodkového poistenia tejto zamestnankyne u žalobcu od 01. februára 2013.

11. Navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

III.

12. Žalobca sa ku kasačnej sťažnosti žalovanej vyjadril podaním z 20. augusta 2018.

13. V plnom rozsahu sa stotožnil so závermi plynúcimi z napadnutého rozsudku krajského súdu. Uviedol, že kogentnosť právnych noriem je vlastnosť, v dôsledku ktorej nie je možná dohoda účastníkov právneho vzťahu na inom usporiadaní ich vzťahov, ako udáva zákon. Kogentnosť právnej normy však nevyjadruje, že nemôžu existovať rôzne výklady a aplikačné prístupy k danej právnej norme. Existencia viacerých možných výkladov nesúvisí s rozdelením právnych noriem na kogentné a dispozitívne, ide o dve rôzne a samostatné teoreticko-právne oblasti, ktoré nemožno zamieňať. Absencia ustanovenia v zákone č. 461/2003 Z.z., ktoré by výslovne umožňovalo žalovanému zmierňovať tvrdosť zákona nemožno zamieňať s nemožnosťou vykladať zákonné ustanovenia v súlade s Ústavou Slovenskej republiky a povinnosťou rozhodovať spravodlivo, podľa princípov právneho štátu. Ústava Slovenskej republiky a princípy právneho štátu sú v hierarchii sily právnych predpisov nadradené všeobecne záväzným právnym predpisom o sile zákona a preto pri výklade zákonov musia byť tieto princípy a ústava zohľadňované, a to bez výslovného príkazu v konkrétnom zákone. V súvislosti s princípom

právnej istoty zdôraznil, že existuje podozrenie, že pri zisťovaní a riešení duplicity zo strany žalovanej je princíp právnej istoty vážne narušený. Podľa informácií v minulosti poskytnutých referentkou žalovanej žalobcovi, žalovaná zistí uplatnenú duplicitu „čisto náhodne“. Ak tomu tak je, existujú prípady, kedy duplicita nebude vôbec odhalená. Existuje preto dôvodné podozrenie, že nie všetky duplicitne uplatnené výnimky sú a budú riešené rovnakým postupom žalovanej, a teda skutkovo rovnaké prípady budú riešené rozdielne, respektíve jeden prípad riešený bude a iný, neodhalený prípad duplicity žalovaná nebude vôbec riešiť. Rovnako zdôraznil, že zo strany žalobcu nebol porušený žiaden právny predpis, plní si riadne všetky svoje povinnosti dané mu zákonom a i napriek tomu, je zo strany žalovanej sankcionovaný a znevýhodňovaný. Vo všetkých podaniach žalovanej absentuje označenie zodpovedného subjektu za vzniknutý stav, ktorým je bezpochyby študent, ktorý si duplicitne uplatnil výnimku u žalobcu a aj u iného zamestnávateľa. Dodal, že zákon č. 461/2003 Z.z. neupravuje, ako posudzovať duplicitne uplatnené výnimky, a to najmä, ak by boli uplatnené v ten istý deň; preto postup žalovanej je svojvoľným postupom nad rámec zákonných ustanovení.

14. Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalovanej ako nedôvodnú zamietol.

IV.

15. Pribratá účastníčka konania sa ku kasačnej sťažnosti žalovanej nevyjadřila.

V.

16. Výjadrenie žalobcu ku kasačnej sťažnosti bolo žalovanej doručené dňa 04. septembra 2018 na vedomie.

VI.

17. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd kasačný (§ 11 písm. g/ SSP) preskúmal kasačnú sťažnosť postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a po jej preskúmaní dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná.

18. Podľa § 2 ods. 1 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

19. Podľa § 2 ods. 2 SSP, každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

20. Podľa § 6 ods. 1 SSP, správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

21. Podľa § 6 ods. 2 písm. c/ SSP, správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach;

22. Podľa § 199 ods. 1 písm. a/ SSP, sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Sociálnej poisťovne;

23. Predmetom kasačného konania v danej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým súd zrušil rozhodnutie žalovanej z 28. apríla 2015, číslo: 18780-2/2015-BA v spojení s prvostupňovým správnym

rozhodnutím Sociálnej poisťovne, pobočka Bratislava z 22. septembra 2014, Číslo: 705-0205112014-GC09/2014 a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie. Napadnutým rozhodnutím žalovaná zamietla odvolanie žalobcu a potvrdila menované prvostupňové správne rozhodnutie z 22. septembra 2014, ktorým Sociálna poisťovňa, pobočka Bratislava rozhodla tak, že p. M. O.C., G. XX. G. XXXX, K. Z. J.R. M., M. K. Č.. XXXX/XX ako zamestnankyni u žalobcu podľa § 4 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. vzniklo povinné dôchodkové poistenie od 01. februára 2013.

24. Podľa § 227a ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. fyzická osoba v právnom vzťahu na základe dohody o brigádnickej práci študentov má právo na účely § 4 ods. 2 určiť dohodu o brigádnickej práci študentov, na základe ktorej nebude mať postavenie zamestnanca na účely dôchodkového poistenia, ak mesačný príjem podľa § 3 ods. 1 písm. a/ a ods. 2 a 3 z ňou určenej dohody o brigádnickej práci študentov nepresiahne sumu podľa § 4 ods. 5, ak jej právny vzťah zakladá právo na pravidelný mesačný príjem alebo ak priemerný mesačný príjem podľa § 3 ods. 1 písm. a/ a ods. 2 a 3 z ňou určenej dohody o brigádnickej práci študentov nepresiahne sumu podľa § 4 ods. 5, ak jej právny vzťah zakladá právo na nepravidelný príjem. Fyzická osoba, ktorá si chce uplatniť právo na určenie dohody o brigádnickej práci študentov podľa prvej vety, je povinná určiť v jednom kalendárnom mesiaci najviac jednu dohodu o brigádnickej práci študentov.

25. Podľa § 227a ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z., fyzická osoba v právnom vzťahu na základe dohody o brigádnickej práci študentov je povinná

a/ písomne informovať zamestnávateľa o uplatnení práva podľa odseku 1,

b/ písomne informovať zamestnávateľa o tom, že si u neho nebude ďalej uplatňovať právo podľa odseku 1,

c/ predložiť zamestnávateľovi písomné čestné vyhlásenie, že si právo podľa odseku 1 súčasne neuplatňuje u iného zamestnávateľa v tom istom kalendárnom mesiaci.

26. Podľa § 227a ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z., právne účinky

a/ uplatnenia práva podľa odseku 1 nastanú odo dňa vzniku právneho vzťahu, ak uplatnenie práva podľa odseku 1 bolo zamestnávateľovi oznámené najneskôr v deň vzniku právneho vzťahu, inak od prvého dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, v ktorom bolo uplatnenie práva podľa odseku 1 zamestnávateľovi oznámené,

b/ ukončenia uplatňovania práva podľa odseku 1 nastanú od prvého dňa kalendárneho mesiaca, ktorý nasleduje po kalendárnom mesiaci, v ktorom bolo ukončenie uplatňovania práva podľa odseku 1 zamestnávateľovi oznámené.

27. Podľa § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z.z., zamestnanec na účely dôchodkového poistenia je aj fyzická osoba v právnom vzťahu, ktorý jej zakladá právo na nepravidelný príjem podľa § 3 ods. 1 písm. a/ a ods. 2 a 3, okrem fyzickej osoby v právnom vzťahu na základe ňou určenej dohody o brigádnickej práci študentov podľa § 227a, ak priemerný mesačný príjem podľa § 3 ods. 1 písm. a/ a ods. 2 a 3 z tejto dohody nepresiahne sumu podľa odseku 5, žiaka strednej školy a študenta vysokej školy pri praktickom vyučovaní v období odbornej (výrobnej) praxe. Zamestnancom na účely dôchodkového poistenia je aj fyzická osoba v právnom vzťahu na základe dohody o brigádnickej práci študentov, ktorý jej zakladá právo na pravidelný mesačný príjem podľa § 3 ods. 1 písm. a/ a ods. 2 a 3, okrem fyzickej osoby v právnom vzťahu na základe ňou určenej dohody o brigádnickej práci študentov podľa § 227a, ak mesačný príjem podľa § 3 ods. 1 písm. a/ a ods. 2 a 3 z tejto dohody nepresiahne sumu podľa odseku 5.

28. Podľa § 231 ods. 1 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z.z., zamestnávateľ je povinný prihlásiť do registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia

1. zamestnanca podľa § 4 ods. 1 na nemocenské poistenie, na dôchodkové poistenie a na poistenie v nezamestnanosti a zamestnanca podľa § 4 ods. 2, okrem zamestnanca v právnom vzťahu na základe ním určenej dohody o brigádnickej práci študentov podľa § 227a, na dôchodkové poistenie pred vznikom týchto poistení, najneskôr pred začatím výkonu činnosti zamestnanca, odhlásiť zamestnanca najneskôr v

deň nasledujúci po zániku týchto poistení okrem zániku povinného nemocenského poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti podľa § 20 ods. 3, zrušiť prihlásenie do registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia, ak poistný vzťah podľa § 20 nevznikol, a oznámiť zmeny v údajoch uvedených v § 232 ods. 2 písm. a/ až c/,

2. zamestnanca v právnom vzťahu na základe ním určenej dohody o brigádnickej práci študentov podľa § 227a, ktorý mu zakladá právo na pravidelný mesačný príjem, na dôchodkové poistenie najneskôr v lehote splatnosti poistného podľa § 143 ods. 2 za kalendárny mesiac, v ktorom jeho mesačný príjem podľa § 3 ods. 1 písm. a/ a ods. 2 a 3 z tejto dohody presiahol sumu podľa § 4 ods. 5, odhlásiť tohto zamestnanca v lehote splatnosti poistného podľa § 143 ods. 2 za kalendárny mesiac, v ktorom jeho mesačný príjem podľa § 3 ods. 1 písm. a/ a ods. 2 a 3 z tejto dohody nepresiahol sumu podľa § 4 ods. 5 alebo odhlásiť tohto zamestnanca najneskôr v deň nasledujúci po zániku tohto poistenia z iného dôvodu, zrušiť prihlásenie do registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia, ak poistný vzťah podľa § 20 nevznikol, a oznámiť zmeny v údajoch uvedených v § 232 ods. 2 písm. a/ až c/,

3. zamestnanca v právnom vzťahu na základe ním určenej dohody o brigádnickej práci študentov podľa § 227a, ktorý mu zakladá právo na nepravidelný príjem, na dôchodkové poistenie najneskôr v lehote splatnosti poistného podľa § 143 ods. 1 tretej vety, ak priemerný mesačný príjem podľa § 3 ods. 1 písm. a) a ods. 2 a 3 z tejto dohody presiahol sumu podľa § 4 ods. 5, zrušiť prihlásenie do registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia, ak poistný vzťah podľa § 20 nevznikol, a oznámiť zmeny v údajoch uvedených v § 232 ods. 2 písm. a/ až c/,

4. zamestnanca v právnom vzťahu na základe ním určenej dohody o brigádnickej práci študentov podľa § 227a na účely úrazového poistenia, garančného poistenia a na účely osobitného predpisu 100b) pred vznikom tohto právneho vzťahu najneskôr pred začatím výkonu práce, odhlásiť tohto zamestnanca z registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia najneskôr v deň nasledujúci po skončení tohto právneho vzťahu, zrušiť prihlásenie do registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia, ak pracovnoprávny vzťah nevznikol, a oznámiť zmeny v údajoch uvedených v § 232 ods. 2 písm. a/ a b/;

29. Krajský súd v odôvodnení rozsudku s odkazom na § 140 SSP v celom rozsahu poukázal na inú, pred ním prejednanú vec vedenú pod sp. zn. 2S/150/2015, nakoľko sa jednalo o druhovo totožný predmet konania ako v tu prejednávanvej veci. Vo veci 2S/150/2015 sa jednalo o toho istého žalobcu vo veci ktorého vykonala Sociálna poisťovňa, pobočka Bratislava kontrolu registra odvodu poistného na sociálne poistenie, v spojení s posudzovaním práva - výnimky podľa § 227a zákona č. 461/2003 Z.z. len vo vzťahu k inej zamestnankyni, ktorá si rovnako odvodovú výnimku uplatnila súčasne u žalobcu ako aj u iného zamestnávateľa. Najvyšší súd pre úplnosť uvádza, že vo veci vedenej na krajskom súde pod sp. zn. 2S/150/2015 súd zrušil rozhodnutie žalovanej v spojení s prvostupňovým správny rozhodnutím a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie. Krajský súd považoval za rozhodujúce posúdenie, cit.: „ (...) či striktné držanie sa citovaných zákonných ustanovení je vzhľadom na všetky objektívne a špecifické okolnosti daného prípadu súladné s ponímaním materiálneho právneho štátu a či takáto rigidná a výlučne formalistická aplikácia zákona o sociálnom poistení nie je absolútne nespravodlivá a či nie je v príkrom rozpore so základnými princípmi materiálneho právneho štátu, keďže povinnosťou súdu (v určitej miere aj správneho orgánu) nachádzať právo neznamená len vyhľadávať priame a výslovné pokyny v zákonomnom texte, ale tiež formulovať, čo je zmyslom a účelom právnych predpisov. Súd teda musí nielen rešpektovať právo, ale jeho výklad a aplikácia musia v právnom štáte smerovať k spravodlivému výsledku.“ V tomto kontexte ako aj vo svetle ním aplikovaných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (I. ÚS 17/1999, PL. ÚS 16/06, PL. ÚS 12/05, I. ÚS 24/00, II. ÚS 50/01, III. ÚS 274/07) uvádzal, že cit.: „ (...) jednotlivé ustanovenia jednoduchého práva sú všeobecné sudy povinné interpretovať a aplikovať v prvom rade vždy z pohľadu účelu a zmyslu ochrany ústavou garantovaných základných práv a slobôd. Totiž aj v prípade hypoteticky možnej konkurencie viac metodologicky racionálne obhájiteľných interpretačných alternatív je nutné zvoliť ako výsledok výkladu tú, ktorá opodstatnene nadobúda prednosť pred ostatnými, t.j. uprednostniť interpretáciu takú, ktorá je ústavne konformnejšia. Súd bol teda v danom prípade pri preskúmaní zákonnosti napadnutého rozhodnutia

vzhľadom aj na uvedenú špecifickosť veci povinný dôsledne dbať na princípy právneho štátu a nevykladať príslušné ustanovenia zákona iba formalisticky, aby tak nedošlo k neprimeranej tvrdošti zákona voči žalobcovi. (...) podstatná je aplikácia materiálneho hľadiska, nakoľko právny formalizmus v podmienkach demokratického právneho štátu nemôže celkom prevládať. Úlohou súdu v podmienkach materiálneho právneho štátu je nájsť také riešenie, ktoré je v súlade so všeobecnou ideou spravodlivosti, resp. v súlade s prirodzeno-právnymi princípmi. Súd nemôže tolerovať formalistický prístup, pričom je nutné zdôrazniť, že povinnosť súdu nachádzať právo neznamená len vyhľadávať priame a výslovné pokyny v zákonomnom texte, ale tiež formulovať, čo je zmyslom a účelom právnych predpisov. Súd teda musí nielen rešpektovať právo, ale jeho výklad a aplikácia musia smerovať k spravodlivému výsledku. Súdu prislúcha, aby sa zaoberal otázkou, či mechanická a formalistická aplikácia zákona bez ohľadu na zmysel a účel záujmu chráneného právnou normou, nemôže priniesť absurdné následky a v prípade, že tomu tak je, aby takúto interpretáciu zákona odmietol a zvolil výklad v duchu zákona.“ Krajský súd v spojení s vyššie uvedeným dospel k záveru, že aj napriek tomu, že správne orgány oboch stupňov postupovali pri posudzovaní splnenia podmienky na uplatnenie výnimky v prípade žalobcu v súlade so zákonom č. 461/2003 Z.z. a nemožno im vyčítať nezákonnosť, postup žalovanej a napadnuté rozhodnutie vyhodnotil ako zjavne nespravodlivé. Vzhľadom na to, že Slovenská republika je právny štát, v ktorom je veľmi dôležitá spravodlivosť, správne orgány sa síce môžu opierať o zákony alebo poriadky, ktoré sa navonok javia ako perfektné, ale pokiaľ sú zjavne nespravodlivé, nemali by ich aplikovať. V súvislosti s duplicitným uplatnením výnimky z odvodovej povinnosti v prípade dohody o brigádnickej práci študentov je potrebné poukázať na to, že zákon č. 461/2003 Z.z. vzniknutú situáciu nerieši. Súdu sa postup správnych orgánov aplikovaný pri hodnotení duplicitného uplatnenia na základe „prednosti“ oznámenia a čestného vyhlásenia študenta javí ako príliš formalistické. Pokiaľ si zamestnávateľ nemôže skontrolovať, či si študent neuplatnil výnimku v rovnakom období súčasne u dvoch alebo viacerých zamestnávateľov, bolo by nespravodlivé, aby niesol za takúto situáciu zodpovednosť a bol zo strany žalovanej postihovaný. Žalobca ani napriek najlepšej vôli nemal zákonnú možnosť objektívne ovplyvniť vzniknutú situáciu a overiť si pravdivosť oznámenia a čestného vyhlásenia pribratej účastníčky (zamestnankyne). Vzhľadom na to, že žalobca ako zamestnávateľ nemá prístup do registra žalovanej, v ktorom sú evidované uplatnené výnimky v zmysle § 227a ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. a ani systém žalovanej prihlasovaní zamestnancov zamestnávateľmi neupozorní na duplicitné prihlásenie študenta, žalobca nemal inú možnosť ako sa spoliehať na čestnosť pribratej účastníčky spočívajúcu v pravdivosti jej oznámenia a čestného vyhlásenia o neuplatňovaní si výnimky u iného zamestnávateľa. Jediným, kto porušil zákon a nepostupoval v súlade s ním, bola pribratá účastníčka, ktorá uviedla žalobcu do omylu a zneužila inštitút odvodového zvýhodnenia, ktorého cieľom je zlepšenie finančného postavenia žiakov stredných škôl a študentov dennej formy vysokoškolského štúdia. Je neprípustné, aby negatívne dôsledky jej nečestného konania znášal žalobca, ktorému zákon na jednej strane neposkytuje žiadny prostriedok, prostredníctvom ktorého by mohol predísť vzniku takejto situácie, na druhej strane mu za neodvedenie poistného na sociálne poistenie hrozí penále aj napriek tomu, že konal v dobrej viere v pravdivosť oznámenia a čestného vyhlásenia pribratej účastníčky.

30. Na úvod najvyšší súd uvádza, že právna metodológia a právna teória vyvinuli pravidlá postupu pre uplatňovanie právneho textu. Tieto pravidlá sa nazývajú metódami, kritériami alebo elementmi výkladu a sú obsiahnuté v tzv. výkladovom kanóne. V súčasnosti zahŕňa výkladový kanón sedem výkladových kritérií, a to 1/ jazykovo-gramatický výklad, 2/ historický výklad, 3/ systematický výklad, 4/ teleologický výklad, 5/ výklad na základe konformity (súlady) s európskym právom, 6/ výklad na základe konformity s ústavou a 7/ výklad v zmysle „Hospodárskej analýzy práva“ (Economic Analysis of Law). V právnej vede neexistuje všeobecne prijatá dohoda, či niektorá z metód výkladu má prioritu. Jednotlivé metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a rozumne odôvodniteľnému vysvetleniu textu právnej normy a jej účelu. ... jazykový, systematický, historický, teleologický, aj porovnávací výklad má spoločný menovateľ vo formách logickej argumentácie. Základnou metódou výkladu a uplatnenia všeobecne záväzného právneho predpisu v materiálnom právnom štáte je metóda doslovného výkladu. Až tam a vtedy, kde a keď doslovným výkladom nemožno jednoznačne identifikovať subjekt, obsah alebo objekt právnej normy, sa v materiálnom právnom štáte možno odkloniť od doslovného výkladu a nejasnosť právnej úpravy odstraňovať prostredníctvom inej metódy výkladu.“ (Drgonec, J. Ústava Slovenskej republiky. Teória a prax. Bratislava : C. H. Beck, 2015. s.

131, 133). V tejto súvislosti najvyšší súd ďalej uvádza, že teleologický výklad (e ratione legis), teda výklad účelový, ktorý má zabezpečiť nájdanie účelu a zmyslu právnej normy (skúmajúci teda úmysel zákonodarcu a účel rozoberanej právnej normy) prichádza do úvahy tam, kde cit.: „ (...) zklamou jiné výklady v pořadí gramatický, logický, systematický a historický.“ (Kubů, L., Hungr, P., Osina, P. Teorie práva. Praha: Linde, 2007. s. 123). Rovnako aj podľa rozsudku Najvyššieho správneho súdu Českej republiky z 30. marca 2009, č.k. 4As/1/2008-220 cit.: „Jazykový výklad - jakkoli je pro právní interpretaci naprosto nezbytný (conditio sine qua non) - je pouze jednou z více metod, které má interpret právního textu k dispozici. Vzbuzuje-li výsledek jazykové interpretace pochybnosti, je třeba, aby byl přezkoušen jinými výkladovými metodami a v jejich světle potvrzen jako správný a vystihující smysl práva, resp. přirozené chápání spravedlnosti (common sense), nebo zavržen jako chybný, tomuto smyslu se přičítá.“ Pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je teda nepochybne potrebné vychádzať prvotne z ich doslovného znenia. O to viac uvedené platí v prípade úplne jasného a jednoznačného vyjadrenia právnej normy. Pri výklade právnej normy sa musí rešpektovať zjavný a presný význam tých výrazov, ktoré ho jednoznačne bez potreby ich ďalšieho výkladu alebo doplnenia majú a definujú. Treba však zdôrazniť, že tak ako je rizikový príliš formalistický a reštriktívny výklad, rovnako aj extenzívny výklad právnych noriem prináša so sebou značné riziká, nakoľko by mohol byť zárodkom zneužitia práva. Slovanami Ústavného súdu Slovenskej republiky cit.: „Extenzívny výklad právnych noriem možno uplatniť len celkom výnimočne, a to vtedy, ak možno všetky argumenty proti jeho použitiu presvedčivo vyvrátiť“ (PL. ÚS 9/04).

31. Vo vzťahu k nespravodlivej aplikácii zákona č. 461/2003 Z.z. najvyšší súd uvádza, že je nesporné, že právne normy odvetvia sociálneho práva upravené (aj) v zákone č. 461/2003 Z.z. sa vyznačujú kogentným charakterom, ktorý vo všeobecnosti neumožňuje zmierniť ich aplikačnú tvrdosť v individuálnom prípade (porovnaj § 176 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení). Ďalej je nutné zdôrazniť, že princíp spravodlivosti tak ako ho prezentuje krajský súd (aj s odkazom na prejednávajúcu vec pod sp. zn. 2S/150/2015) je potrebné vykladať aj v kontexte ďalšieho znaku naplňajúceho podstatu materiálneho chápania právneho štátu - princípu právnej istoty (Článok 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky) vyjadrujúceho požiadavku, aby orgány verejnej moci realizovali výklad práva tak, aby nepochybne smeroval k tomu výsledku, ktorý mal zákonodarcu pri jeho tvorbe na mysli. Právnu istotu pritom nemožno chápať v „statickej polohe“, teda ako absolútnu nemennosť práva, ale skôr v zmysle určitosti a konštantnosti postupov pri prisudzovaní významu právneho textu, a teda skôr vo forme určitosti objasňovania a ustaľovania obsahu právnych noriem a konštantnosti ich aplikácie v podobe rovnakého rozhodovania v rovnakých prípadoch. Právnu istotu sa rozumie predvídateľnosť správania orgánov verejnej moci v procese aplikácie práva, a to z hľadiska tak prisudzovania významu právneho textu ako aj z hľadiska subsumpcie skutkových zistení pod právnu normu pri rozhodovaní. Určovanie obsahu právnych noriem (určovanie významu právneho textu) pritom závisí na určitosti ustanovení právnych predpisov a na právnych interpretačných postupoch. Všeobecne platí, že neurčitosť niektorého ustanovenia právneho predpisu je nutné považovať za rozporné s princípom právnej istoty iba vtedy, ak intenzita tejto neurčitosti vylučuje možnosť stanovenia normatívneho obsahu i za pomoci interpretačných postupov.

32. Vo svetle vyššie uvedenom najvyšší súd v súvislosti s tu aplikovaným a dotknutým ustanovením § 227a (v spojení s § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z.z.), ktoré bolo do slovenského právneho poriadku vnesené zákonom č. 413/2012 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony uvádza, že účel predmetnej novely spočíval v tom, aby fyzické osoby vykonávajúce zárobkovú činnosť na základe dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru boli sociálne poistené, teda aby tieto osoby mali v sociálnom poistení postavenie zamestnancov. Študent v právnom vzťahu na základe dohody o brigádnickej práci študentov sa stáva na účely dôchodkového poistenia zamestnancom a je povinne dôchodkovo poistený. Študentovi a jeho zamestnávateľovi vzniká povinnosť platiť poistné na dôchodkové poistenie. Študent si však môže určiť jednu dohodu najmenej na obdobie jedného kalendárneho mesiaca, na základe ktorej nebude z tejto dohody povinne dôchodkovo poistený, ak jeho mesačný príjem z tejto dohody alebo priemerný mesačný príjem, ak nebude pravidelne mesačne odmeňovaný, nepresiahne stanovenú sumu. Na jednej strane teda išlo o rozšírenie rozsahu povinného

dôchodkového poistenia, avšak na strane druhej s určitou úľavou (výnimkou), ktorú predstavovala podľa § 227a zákona možnosť študenta určiť jeden brigádnickej vzťah, v ktorom nebude mať postavenie zamestnanca na účely dôchodkového poistenia. Z jazykového výkladu ustanovenia § 4 ods. 2 v spojení s § 227a zákona č. 461/2003 Z.z. jednoznačne vyplýva, že za zamestnanca sa na účely dôchodkového poistenia považuje aj študent s pravidelným mesačným príjmom vykonávajúci práce na základe dohody o brigádnickej práci študentov, okrem študenta ktorý si u jedného zamestnávateľa uplatnil výnimku podľa § 227a zákona. Túto výnimku si nemožno uplatniť u viacerých zamestnávateľov naraz. V tomto smere považuje najvyšší súd dotknuté ustanovenia zákona č. 461/2003 Z.z. za jasné a vnútorne konzistentné, a teda poukaz krajského súdu na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 11. októbra 2007, sp. zn. III. ÚS 274/07 podľa ktorého cit.: „Orgány aplikujúce správne právo a spomedzi nich osobitne sudcovia pri rozhodovaní v správnom súdnictve sú oprávnení nedostatky zákonnej právnej úpravy svojím výkladom odstraňovať. Takéto odstraňovanie však nemožno považovať za legislatívnu činnosť, ktorá by narúšala ústavný princíp trojdelenia štátnej moci. Sudca pri interpretácii normy správneho práva nesmie tvoriť, ale môže odhaľovať a formulovať vzťahy medzi jednotlivými právnymi normami vychádzajúc z účelu a zmyslu právnej úpravy.“ za neodôvodnený; najvyšší súd nezistil žiadne pochybenia na strane žalovanej pri výklade dotknutých ustanovení, najmä § 227a v spojení s § 4 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. Rovnako súdu nie sú známe prípady, kedy by žalovaná (a jej podriadené organizačné zložky) rozhodli v skutkovo obdobných prípadoch inak než je tu prejednávaná vec s primárnym dôrazom na odvodovú výnimku uplatnenú v rovnakom období súčasne u dvoch rozličných zamestnávateľov.

33. Záverom najvyšší súd uvádza, že rozsudok vydaný vo veci 2S/150/2015 na závery ktorého s odkazom na § 140 SSP v celom rozsahu poukázal krajský súd bol v ďalšom inštančnom postupe na základe t. č. podaného odvolania zo strany žalovanej rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. júla 2018, sp. zn. 9Sžso/79/2016 zmenený tak, že žaloba sa zamietla. V tejto súvislosti najvyšší súd bez ďalšieho poukazuje aj na závery v predmetnom rozsudku prijaté.

34. Z dôvodov uvedených vyššie najvyšší súd napadnutý rozsudok krajského súdu podľa § 462 ods. 1 v spojení s § 440 ods. 1 písm. g/ SSP zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie.

35. V ďalšom konaní bude povinnosťou krajského súdu opätovne sa vecou dôsledne zaoberať, vec prejednať v medziach podanej žaloby, posúdiť zákonnosť rozhodnutia a postupu žalovanej v spojení s rozhodnutím a postupom prvostupňového správneho orgánu vo svetle najvyšším súdom konštatovaných záverov a vo veci opätovne rozhodnúť.

36. V novom rozhodnutí vo veci rozhodne krajský súd aj o nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 SSP).

37. Toto rozhodnutie prijal najvyšší súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok n i e j e prípustný.